

bemærkelsesværdig. Han siger, at „den gamle Opfattelse af Staternes absolutte Suverænetet maa opgives. Ligesom den økonomiske Liberalisme, der endte i Anarki, foreløbig maa vige Pladsen for et nyt af Staten reguleret Samarbejde mellem Arbejde og Kapital, maa den politiske Nationalisme, der endte i Verdenskrigen, vige Pladsen for Nationernes Forbund, for hvilket Nationalegoismen maa ofres“. Det er en meget rigtig Betragtning, det ærede Medlem her fremfører. Den økonomiske Liberalisme, saaledes som den udviklede sig for 100 Aar siden i England, endte i Anarki, og den maa erstattes med, hvad det ærede Medlem Hr. Moltesen ved en anden Lejlighed her i Salen har betegnet som et virkeligt økonomisk Samarbejde. Det var i Forfjor, tror jeg, at det ærede Medlem talte for en sund og dygtig Venstrepolitik, og han sagde — jeg har allerede tidligere citeret det med Tilfredshed —: „Det vil for mig sige Arbejde paa det aandelige Omraade for Frihed og for virkelig økonomisk Samarbejde“. Og det ærede Medlem gik saa et Skridt videre — jeg nævner det af en særlig Grund —, han sagde: „Derfor er Venstre ogsaa det Parti, der er gaaet i Spidsen for hele Andelsbevægelsen, denne Bevægelse nemlig betyder Samarbejde uden at opgive den personlige Frihed“.

Det ærede Medlem Hr. Moltesens Definition af Liberalisme er kort, men træffende og falder i alt væsentligt sammen med den Definition, som gives af de engelske, de levende engelske liberale, ikke af de for længst afdøde, som ikke er genopstaaet i England, men er genopstaaet i den højt-ærede Landbrugsministers Skikkelse. Det, den højtærede Landbrugsminister vil, er: ud i den afdøde Liberalismes økonomiske Anarki. Derfor er det ogsaa, at vi hører de Konservative med Forkærlighed betegne sig som liberale. Hvad er det af Liberalismen, som de Konservative tilegner sig? Det er den afdøde Liberalismes Krav paa, at vi skal komme ud i den hensynsløse Konkurrencens økonomiske Anarki.

Det ærede Medlem Hr. Moltesen har sidste Gang, han havde Ordet i dette Ting, fremhævet Modsætningen mellem Liberalisme og Socialisme og nævnte og stillede op som Kampmodsætninger paa dette Grundlag Venstre og Socialdemokratiet. Jeg tror, det er fejlagtigt, netop fra det ærede Medlems eget Standpunkt, paa den Maade at søge at gøre den kommende politiske Kamp til en Kamp imellem et Parti baaret af de arbejdende Bønder og et Parti baaret af Arbejderklassen. Jeg har tidligere

sagt, hvad jeg anser for at være den lykkeligste Udvikling her i Danmark, nemlig de Tider, da Bønderne og Arbejderne repræsenterede et stort, i Fællesskab fremad-marcherende Demokrati, og de Tider kan ogsaa komme igen. Det ærede Medlem Hr. Borgbjerg har i Kolding holdt en Tale, som jeg har læst — en Tale, hvori han har udviklet en Tanke, som han ofte er inde paa, at Socialdemokraterne ikke mere leger med Klodser, de opbygger ikke Legetøjsbygninger, men de betragter Samfundets Udvikling som en organisk Vækst —, og i denne Tale har han ogsaa sagt, at Socialdemokraterne betragter Kooperationen og Andelsbevægelsen som en Form for Socialisme; det var derfor, jeg nævnte, at det ærede Medlem Hr. Moltesen betegnede Kooperationen og Andelsbevægelsen som et Udtryk for Liberalisme. Man vil her se et Ord, som skiller, men en Sag, som forener, og det er vel de forenende Sager og ikke de skillende Ord, det kommer an paa.

Naa, de skillende Ord kan man vel ogsaa undlade, og her vil jeg gerne gøre en Bemærkning om det ærede Medlem Hr. Borgbjerg. Det ærede Medlem Hr. Borgbjerg er en Talens Mester, men undertiden tager Talen Magten fra ham. Der er sagt et vittigt Ord om ham, at han begynder selv med at holde Talen, men til sidst er det Talen, der holder ham. Det ærede Medlems Taler er jeg en stor Beundrer af. Det er en ren Fryd, naar det ærede Medlem taler, at se et saadant Aandsværksted i Virksomhed. Jeg tror ikke, man hos nogen ser selve den aandelige Produktion saadan foregaa, som naar det ærede Medlem har et af sine store Øjeblikke. Det ene Ord vokser ud af det andet, det ene Billede fødes ud af det andet, og der staar ligefrem Damp af denne Produktion. Men til sidst kan det hælde, naar det ærede Medlem efter saaledes at have haft hele Værkstedet i Gang gaar ned og man endnu ser den aandelige Bevægelse, han er i, og som gør hans Tale saa befrugtende, saa nydelsesrig at høre paa, at han til syvende og sidst ikke er rigtig klar over, hvad det er, han har produceret, medens han talte. Det er da Talen, der har taget Magten fra ham. Undertiden ogsaa, naar der er stille paa Havet her under Talerstolen, sker det, at der pludselig bliver Bølgegang dernede, hvor det ærede Medlem sidder, og man kan ligesom se hans Hoved hæve sig op af det brusende Vand, saa jeg faar et Indtryk som af de Bæklin'ske Billeder af Havuhyrer, og man kan ligesom se for sig det gamle Spørgsmaal, om Søslangen virkelig eksisterer eller ikke. Jeg vil med